

Kouvolan kaupungin lausunto koskien asetusluonnoksia kuntien ja hyvinvointialueiden rahoituksen siirtoa koskevien laskelmien oikaisua

4917/00.04.00/2023

Kaupunginhallitus 29.05.2023 § 139

Valmistelija: apulaiskaupunginjohtaja Tuukka Forsell, puh. 020 615 9333, tuukka.forsell(at)kouvola.fi

Valtiovarainministeriö pyytää kunnilta lausuntoa luonnoksista valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun asetuksen (1393/2022) 7 §:n ja valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun asetuksen (1392/2022) 5 §:n muuttamisesta.

Kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstiedoissa on tullut esiin tilanteita, jotka mahdollisesti vääristävät merkittävästi sote-uudistuksen rahoituksen siirtoon liittyviä laskelmia. Kuntien raportoimat tiedot eivät kaikilta osin vastaa kustannuksia, jotka palvelujen järjestämiseen menee yhden vuoden aikana. Tämän takia sääntelyä rahoituksen siirrossa huomioon otettavista kustannuksista on tarpeen tarkentaa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun asetuksen 7 §:ssä säädetään siirtolaskelmien tarkistamisesta. Pykälää täydennettäisiin sääntelyllä, jonka mukaan kunnan vuosille 2021 ja 2022 kirjaamat kulut ja tuotot voitaisiin ottaa rahoituksen siirtolaskelmassa huomioon kunnan Valtiokonttorille ilmoittamista tilinpäätöstiedoista poiketen, jos kyseisen kunnan tilinpäätöstieto muutoin merkittävästi vääristäisi laskelmia yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen osalta. Tieto otettaisiin huomioon kuntien välillä tasapuolisella tavalla siten, että siirtyvät kustannukset vastaavat yhden vuoden palveluiden järjestämisen kustannuksia.

Hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun asetuksen 5 §:ssä säädetään hyvinvointialueiden rahoituksen laskelmien tarkistamisesta vuonna 2023. Pykälää täydennettäisiin siten, että myös hyvinvointialueiden koko maan rahoituksen tarkistamista koskevissa laskelmissa otettaisiin huomioon vastaavasti rahoituslaskelmia merkittävästi vääristävät tiedot. Erikseen arvioidaan vielä, täydennetäänkö hyvinvointialuekohtaisia siirtymätasauksia koskevaa sääntelyä vastaavalla tavalla.

Valtiovarainministeriö järjesti kuntien ja hyvinvointialueiden edustajille kuulemistilaisuuden siirtolaskelmien oikaisusta 16.5. Kouvolan kaupungin viranhaltijat osallistuivat tilaisuuteen ja talousjohtaja Hellevi Kunnas käytti Kouvolan kaupungin puheenvuoron.

Tausta

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset määräytyvät sen perusteella, mitä kunnat ovat raportoineet kustannuksiksi vuosina 2021 ja 2022. Siirtyvät kustannukset vaikuttavat siihen, kuinka paljon kunnat saavat valtionosuutta ja hyvinvointialueet valtion rahoitusta vuodesta 2023 lähtien.

Tavoitteet

Ehdotetun sääntelyn tavoitteena on varmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistukseen liittyvän rahoituksen siirron toteutuminen lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla. Kunnilta hyvinvointialueille siirtyvää kustannusta koskevat tiedot otettaisiin huomioon kuntien välillä tasapuolisella tavalla siten, että siirtyvät kustannukset vastaavat yhden vuoden palveluiden järjestämisen kustannuksia. Siirtolaskelmissa otettaisiin oikaistuina huomioon seuraavat kuntakohtaiset erät silloin, jos erä merkittävästi vääristäisi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta:

- pelastustoimen takautuvat varallaolokorvaukset
- sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kuntayhtymien ja muiden sote-yhteistyöorganisaatioiden ja pelastuslaitosten yli- ja alijäämät ja takautuvat yli- ja alijäämät
- sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot

Takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottamisesta on jo säädetty asetuksissa aikaisemmin.

Tiedot otettaisiin huomioon kuntien ja kuntayhtymien ja niitä vastaavien hyvinvointialueiden valtiovarainministeriölle toimittaman selvityksen sekä muun muassa taloustietojen raportoinnista ja tilinpäätöksistä saatavan muun selvityksen perusteella. Kuntien ja hyvinvointialueiden selvitystä pyydetäisiin kyselyllä kesäkuun 2023 aikana.

Tarkoituksena on, että asetuksen mukaisilla tiedoilla oikaistu siirtolaskelmaluonnos olisi valmis viimeistään 31.8.2023. Kunnat ja hyvinvointialueet voisivat vielä esittää valtiovarainministeriölle huomioita laskelmaluonnoksesta syyskuun 2023 aikana.

Lopullinen siirtolaskelma on kuntien vuoden 2024 peruspalvelujen valtionosuutta ja hyvinvointialueiden vuoden 2024 rahoitusta koskevien päätösten perusteena.

Kouvolan kaupungin lausunto

Kouvolan kaupungin lausunnossa todetaan, että asetuksen tavoitteet ovat kannatettavat. Ehdotus ei kuitenkaan huomioi riittävästi eri kuntien

erilaisia tilanteita eikä vapaaehtoisen sote-kuntayhtymän perustaneita kuntia, jotka ovat edesauttaneet uudistuksen toteutumista. Asetusluonnos tuo esiin vain osan poikkeavista kustannuseristä, jotka tulisi uudistuksen laskelmissa ottaa huomioon.

Muissa siirtolaskelmia merkittävästi vääristävissä erissä tulisi huomioida palkkaharmonisointikustannukset, vaikka ne eivät olisi takautuvia, koska niiden huomioimattomuus asettaa vapaaehtoisen sote-kuntayhtymän perustaneet kunnat eri arvioiseen asemaan. Myös muut kertaluonteiset erät kuten esim. ylimääräiset poistot tulisi huomioida sekä ns. taseen siivoamisesta aiheutuneet vaikutukset. Poikkeuksellinen kustannusten kasvu sote-kuntayhtymissä tulisi myös oikaista.

Oikaisun merkittävyyden summa tulisi olla pienempi ja merkittävyyttä arvioitaessa tulisi huomioida kaikki erät yhteensä, ei erä kerrallaan.

Oikaisuerät tulisi arvioida ja käydä kuntakohtaisesti läpi, jotta kuntien tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus kuntia kohtaan toteutuisi.

Kymenlaaksossa vapaaehtoisen sote-kuntayhtymän vuosien 2021-2022 toimintamenot olivat keskiarvoltaan noin 12 % kahta edellisvuotta suuremmat, euromääräisesti noin 90 milj. euroa. Kuntien katettava alijäämä vuoden 2022 lopussa olikin 88,6 milj. euroa. Suhteutettuna Kouvolan toimintakatteeseen tulevat valtionosuusleikkaukset ovat yli 10 prosenttia. Näin suuren summan tasapainottaminen kaupungin omilla toimenpiteillä on kohtuutonta ja johtaa erittäin laajoihin sopeuttamistoimenpiteisiin sekä vaarantaa lakisääteisten tehtävien hoitamisen.

Kouvolan lausunnossa todetaan myös, että kokonaisuudessaan valtionosuusjärjestelmä tulisi uudistaa. Kunnille, joiden nykyiset keskeiset tehtävät ovat sivistystoimen palvelut ja kuntien elinvoimaisuudesta huolehtiminen, sote-historia ei voi jäädä pysyvästi määrittämään kunnan tulevaa tulopohjaa. Nykyinen lainsäädäntö johtaa koko Kymenlaakson ahdinkoon.

Liitteenä on Kouvolan kaupungin lausunto kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annettujen asetusten muuttamisesta (siirtolaskelmien tarkistaminen).

Talusojohtaja Hellevi Kunnas on kokouksessa paikalla asiantuntijana vastaamassa kysymyksiin.

Lisätietoja: talusojohtaja Hellevi Kunnas, puh. 020 615 5054, [hellevi.kunnas\(at\)kouvola.fi](mailto:hellevi.kunnas(at)kouvola.fi)

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

1. hyväksyä ja antaa liitteenä olevan Kouvolan kaupungin lausunnon asetusluonnoksista kuntien ja hyvinvointialueiden rahoituksen siirtoa koskevien laskelmien oikaisusta.

2. tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa ja se on nähtävillä yleisessä tietoverkossa 30.5.2023 lukien.

Kaupunginhallituksen päätös:

Kaupunginhallitus päätti

1. hyväksyä ja antaa liitteenä olevan Kouvolan kaupungin lausunnon asetusluonnoksista kuntien ja hyvinvointialueiden rahoituksen siirtoa koskevien laskelmien oikaisusta.
2. tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa ja se on nähtävillä yleisessä tietoverkossa 30.5.2023 lukien.

Lisäksi kaupunginhallitus valtuutti talousjohtajan tekemään lausuntoon teknisiä muutoksia.

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden talousjohtaja Hellevi Kunnakselle. Hän oli asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn aikana.
